

Sygn. akt VIII U 1469/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Mirosława Wandachowicz

po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 2016 r. w Gliwicach

sprawy M. P. (P.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 lipca 2015 r. **nr** (...) -2002

oddala odwołanie.

(-) SSR del. Renata Stańczak

Sygn. akt VIII U 1469/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.07.2015r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego M. P. (P.) stwierdzając, iż wartość tego kapitału na dzień 01.01.1999r. wynosi 178.603,04 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany przez przyjęcie do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego za lata 1971 – 1975 wynagrodzenia miesięcznego w kwocie 11.200 zł wynikającego z legitymacji ubezpieczeniowej, za okres pracy w Spółdzielni (...) oraz wniósł o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Organ rentowy wskazał, iż nie może zastosować przeciętnego wynagrodzenia wykazanego w legitymacji ubezpieczeniowej do okresu od dnia 01.02.1971r. do dnia 30.11.1975r., gdyż jest mało prawdopodobne, aby przez okres ponad czterech lat ubezpieczony osiągał takie samo wynagrodzenie i nie miał żadnych podwyżek. Organ rentowy dodał, iż zaskarżoną decyzją zastosował do części spornego okresu od dnia 01.02.1971r. do dnia 30.11.1975r. najniższe

wynagrodzenie, zgodnie z art.15 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a do miesiąca grudnia 1975r. – przeciętne miesięczne wynagrodzenie wykazane w legitymacji ubezpieczeniowej, czyli 11.174,00 zł. W oparciu o tak przyjęte wynagrodzenia wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalony z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wyniósł 93%, a ustalony z 10 kolejnych lat kalendarzowych (1976 – 1985) wyniósł 118,94% i jako najkorzystniejszy został zastosowany do obliczenia kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją zaskarżoną z dnia 30.07.2015r. organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego M. P. na dzień 01.01.1999r. stwierdzając, iż wartość jego wynosi 178.603,04 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest 1976 – 1985. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 118,94%.

Ubezpieczony w okresie od dnia 01.02.1971r. do dnia 30.11.1976r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w (...) -B., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku instalatora wodno – kanalizacyjnego (zaświadczenie Spółdzielni z dnia 20.11.2001r., k.4 akt ZUS).

W Spółdzielni było kilkanaście brygad, z których każda składała się z kilku pracowników. Pracownicy ci wykonywali różnego rodzaju prace fizyczne zarówno na rzecz samej Spółdzielni jak i na rzecz inwestorów zewnętrznych m.in. w zakresie wykonywania dachów, wykopów itd., pomimo zajmowanych stanowisk np. instalatora wodno – kanalizacyjnego, jak w przypadku ubezpieczonego. Pracę tę świadczyli od godziny 6-7, czasami nawet do godziny 18 – tej. W przypadku wykonywania prac na rzecz Spółdzielni pracowników, w tym ubezpieczonego, obowiązywała stawka godzinowa za pracę w akordzie wynikająca z angaży (akta osobowe). W przypadku zaś prac świadczonych na rzecz inwestorów zewnętrznych, pracownicy otrzymywali określony procent wynagrodzenia od inwestora, przy czym zależało to od tzw. „przerobu”, czyli od rodzaju wykonanych w danym miesiącu robót. W skład wynagrodzenia ubezpieczonego wchodziła też premia kwartalna.

Nie zachowała się dokumentacja placowa dotycząca uzyskiwanych przez ubezpieczonego zarobków w Spółdzielni (...), poza zapisem w legitymacji ubezpieczeniowej odwołującego, w którym uwidoczniła została kwota 134.094 zł jako łączne wynagrodzenie za okres od dnia 01.12.1975r. do dnia 30.12.1976r. oraz kwota 11.174 zł jako przeciętne miesięczne wynagrodzenie z tego okresu.

W aktach osobowych ubezpieczonego z okresu pracy w Spółdzielni znajdują się angaże:

- z dnia 30.01.1971r., w którym od dnia 01.02.1971r. ustalono ubezpieczonemu wynagrodzenie akordowo – prowizyjne ze stawką zaszeregowania 7 zł za godzinę,

- z dnia 16.08.1975r. na stanowisko brygadzysty (od dnia 16.08.1975r.) ze stawką zaszeregowania 9 zł za godzinę pracy oraz do 15% dodatku brygadzystowskiego,

- z dnia 09.01.1976r., w którym od dnia 01.01.1976r. ustalono ubezpieczonemu wynagrodzenie ze stawką zaszeregowania 20 zł za godzinę pracy w akordzie plus do 15% premii regulaminowej kwartalnie płatnej z dołu oraz do 15% dodatku brygadzystowskiego.

Razem z ubezpieczonym w Spółdzielni (...) pracowali:

- T. M. w okresie od dnia 03.05.1971r. do dnia 15.05.1974r. na stanowisku pracownika fizycznego, który wykonywał pracę w innej brygadzie niż ubezpieczony,

- A. T. od 1971r. przez osiem miesięcy, gdy następnie poszedł do wojska i wrócił dopiero w 1974r., a potem pracował do 1977r.,

- J. K. od dnia 10.11.1970r. do dnia 31.10.1973r., przy czym od października 1971r. do dnia 16.10.1973r. odbywał służbę wojskową.

Świadkowie wymienieni powyżej nie dysponują dokumentacją zarobkową z okresu swojego zatrudnienia w Spółdzielni, jedynie świadek A. T. w legitymacji ubezpieczeniowej ma uwidoczniiony zarobek za okres od dnia 01.12.1975r. do dnia 30.11.1976r. w łącznej kwocie 110.008 zł oraz przeciętny miesięczny zarobek z tego okresu w kwocie 9.167 zł.

W Spółdzielni (...) pracował również brat ubezpieczonego – J. P. w okresie od dnia 16.03.1969r. do dnia 15.04.1973r. na stanowisku kierownika robót kanalizacyjnych, jako członek Spółdzielni (wcześniej od dnia 01.02.1968r. do dnia 15.03.1969r. jako pracownik najemny). W aktach emerytalno – rentowych J. P. znajduje się zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 01.12.1999r., w którym wykazane zostały zarobki za lata pracy w Spółdzielni 1969 – 1973 w następujących wysokościach: za 1969r. (9,5 m-ca) – 90.512 zł, za 1970r. – 118.894 zł, za 1971r. – 103.457 zł, za 1972r. – 110.741 zł, za 1973r. (3,5 m-ca) – 40.811 zł.

Postanowieniem z dnia 11.03.2016r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego do spraw emerytur i rent na okoliczność ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego, po uprzednim wyliczeniu wynagrodzenia uzyskiwanego przez ubezpieczonego podczas zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...), przy przyjęciu, iż ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, a stawka za godzinę pracy wynosiła: w okresie od dnia 01.02.1971r. do dnia 15.08.1975r. – 7 zł, w okresie od dnia 16.08.1975r. do dnia 30.11.1975r. – 9 zł plus 15% dodatku brygadzistowskiego.

Biegły sądowy z zakresu emerytur i rent K. S. w opinii z dnia 12.04.2016r.

dokonał wyliczenia wynagrodzenia ubezpieczonego za lata spornego zatrudnienia w Spółdzielni (...) przy przyjęciu założeń jak w w/w postanowieniu oraz przyjęciu, iż do 1973r. było średnio w miesiącu 26 dni roboczych, z tego 22 dni po 8 godzin i 4 soboty po 6 godzin, to jest 200 godzin średnio w miesiącu, a od dnia 01.01.1974r. średnio 25 dni roboczych, z tego 22 dni po 8 godzin i 3 soboty po 6 godzin, to jest 194 godziny średnio w miesiącu.

Biegły ustalił, iż wynagrodzenia ubezpieczonego za lata sporne wyniosły: za 1971r. (od lutego do grudnia) – 15.900 zł, za 1972r. – 16.800 zł, za 1973r. – 16.800 zł, za 1974r. – 16.296 zł, za 1975r. – 28.397 zł.

Dalej biegły stwierdził, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 20 najkorzystniejszych lat: 1971 – 1973, 1975 – 1980, 1982 – 1988, 1990, 1993, 1997 – 1998 (w tym przy przyjęciu m.in. wynagrodzeń z lat spornych ustalonych przez biegłego) wynosi 94,56% i jest niższy od przyjętego przez organ rentowy w decyzji zaskarżonej 118,94%. Wysokość kapitału początkowego wyliczona przez biegłego na dzień 01.01.1999r. wynosi 178.603,04 zł i jest zgodna z wysokością tego kapitału ustaloną w decyzji zaskarżonej.

Zastrzeżenia do opinii złożył ubezpieczony podnosząc, iż biegły pominął zeznania świadków, z których wynika, iż ubezpieczony, podobnie jak i świadkowie, otrzymywali wynagrodzenie miesięczne w wysokości około 10.000 zł., a nadto pominął dokumentację zarobkową J. P. znajdującą się w jego aktach emerytalno - rentowych. Ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni (...), legitymacji ubezpieczeniowej świadka A. T., kserokopii poświadczonych za zgodność z oryginałem świadectwa pracy i zaświadczenia wystawionego na nazwisko świadka J. K., akt emerytalno – rentowych J. P., opinii biegłego K. S., zeznań świadków T. M., A. T., J. K. oraz zeznań ubezpieczonego (rozprawa z dnia 07.12.2015r. czas 00:15:05 – 01:08:35, z dnia 28.01.2016r. czas 00:15:49 – 00:46:44).

Sąd w pełni podzielił opinię biegłego sądowego K. S., gdyż jest ona rzeczowa, czytelna, sporządzona została w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

W zakresie matematycznych wyliczeń ubezpieczony nie kwestionował tejsze opinii, natomiast w pozostałym zakresie Sąd zastrzeżeń ubezpieczonego nie uwzględnił uznając je za bezzasadne, z przyczyn wskazanych poniżej.

Uznając, iż w sprawie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności niezbędne do jej rozstrzygnięcia Sąd oddalił wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego do spraw emerytur i rent.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego M. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego, gdy ubezpieczony domagał się jego przeliczenia z uwzględnieniem faktycznie uzyskiwanych zarobków z okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...), przy przyjęciu za lata 1971 – 1975 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w wysokości 11.200 zł. wykazanego w legitymacji ubezpieczeniowej odwołującego odnośnie okresu od dnia od dnia 01.12.1975r. do dnia 30.12.1976r.

Zgodnie z art. 174 ust.1 i ust.3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz.748) kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl ust. 6 na wniosek ubezpieczonego, podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Z kolei zgodnie z ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

W świetle utrwalonego poglądu judykatury przy ustaleniach wysokości wynagrodzeń w toku postępowania sądowego obowiązuje zasada, iż muszą one być oparte na konkretnych dowodach i nie mogą przybierać hipotetycznych, uśrednionych wartości. Stosunek pracy ma bowiem zawsze charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem. Stąd uwzględnione mogą być jedynie te składniki pensji, co do których jest pewność, że zostały one rzeczywiście pracownikowi wypłacone (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19.03.2014r. sygn. akt III AUa 899/13). Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia - oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników - nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia. Dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków. Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości

wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31.03.2015r. (sygn. akt III AUa 1807/14, LEX nr 1814849).

W ocenie Sądu brak jest podstaw do uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego ubezpieczonego wynagrodzenia w kwocie 11.200 zł., to jest przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z okresu od dnia 01.12.1975r. do dnia 30.12.1976r. wynikającego z legitymacji ubezpieczeniowej, również za lata poprzednie (czyli od dnia 01.02.1971r.), gdyż - jak słusznie stwierdził organ rentowy - nie sposób jest przyjąć, iż zarobki ubezpieczonego na przestrzeni jego zatrudnienia w Spółdzielni (...) były przez cały ten czas takie same i nie ulegały stopniowemu podwyższeniu, aż do kwoty wykazanej za okres jak w legitymacji ubezpieczeniowej. Z dokumentacji akt osobowych ubezpieczonego i znajdujących się w niej angaży jednoznacznie wynika, iż stawka ubezpieczonego na początku zatrudnienia była niższa i wynosiła 7 zł za godzinę pracy w akordzie, następnie ulegała stopniowemu podwyższeniu, aż do kwoty 20 zł za godzinę pracy od stycznia 1976r. Należy również zauważyć, iż wynagrodzenie wykazane w legitymacji ubezpieczeniowej obejmuje niewątpliwie również dodatek brygadziestki, jaki ubezpieczony miał przyznany dopiero od dnia 16.08.1975r., gdy tymczasem dodatku takiego nie pobierał w okresie wcześniejszym.

Nadto ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż na wynagrodzenie ubezpieczonego, podobnie jak i innych pracowników, składało się zarówno wynagrodzenie za pracę wykonywaną na rzecz Spółdzielni, które w tej części ustalane było według stawek zaszeregowania wykazanych w aktach osobowych (angażach j.w.), a także wynagrodzenie za pracę wykonaną na rzecz inwestorów zewnętrznych, które uzależnione było od „przerobu”, rodzaju wykonywanej pracy. Tak więc wynagrodzenie ubezpieczonego nie miało charakteru stałego w zakresie jego wysokości, lecz jego wysokość jako uzależniona od w/w czynników była zmienna, co również nie pozwala na przyjęcie odnośnie poszczególnych miesięcy spornych kwoty, jak tego żąda ubezpieczony.

Sąd w toku niniejszego postępowania dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent dla odtworzenia wynagrodzenia ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni (...), w oparciu o zachowane w aktach osobowych angaże.

Ze sporządzonej przez biegłego sądowego K. S. opinii, którą Sąd w pełni podzielił wynika, iż obliczone przez biegłego wynagrodzenia ubezpieczonego z okresu spornego nie mają wpływu na wysokość ustalonego decyzją zaskarżona kapitału początkowego, który został obliczony w sposób prawidłowy.

Zaznaczyć należy, iż nie sposób ustalić wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o zeznania świadków T. M., A. T. i J. K., którzy wskazywali, że wynagrodzenia w Spółdzielni, w tym wynagrodzenie ubezpieczonego, kształtowały się miesięcznie na poziomie około 10.000 zł (a więc były kilkukrotnie wyższe niż to ustalił biegły sądowy), skoro żaden ze świadków nie dysponował jakąkolwiek dokumentacją zarobkową z okresu pracy w Spółdzielni, tylko świadek A. T. w legitymacji ubezpieczeniowej miał uwidoczniony wpis odnośnie wynagrodzenia za jeden rok - od grudnia 1975r. do listopada 1976r., a więc za okres generalnie zbieżny z okresem, co do którego również ubezpieczony ma wpis wynagrodzenia w legitymacji ubezpieczeniowej. Zresztą nawet gdyby świadkowie dysponowali dokumentacją zarobkową, to i tak brak byłoby podstaw do ustalenia wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o ich zarobki w sytuacji, gdy świadek T. M. pracował w innej brygadzie niż ubezpieczony, a więc był rozliczany w inny sposób, natomiast świadkowie A. T. i J. K. pracowali w Spółdzielni faktycznie zaledwie po kilka miesięcy. Nie sposób jest również oprzeć się na wynagrodzeniach J. P. wykazanych w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 01.12.1999r. w sytuacji, gdy zajmował on inne stanowisko niż ubezpieczony, a mianowicie kierownika robót kanalizacyjnych i stąd jego wynagrodzenie niewątpliwie było wyższe.

Na marginesie sprawy wypada dodać, iż w ocenie Sądu nie jest wykluczone, iż ubezpieczony w spornych latach swojego zatrudnienia w Spółdzielni (...) uzyskiwał wyższe wynagrodzenia niż te obliczone przez biegłego sądowego, lecz w toku tegoż postępowania ubezpieczony wysokości wynagrodzeń tych w sposób stanowczy nie udowodnił.

W konsekwencji takiego stanowiska Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne.

(-) SSR del. Renata Stańczak